

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

IV. De Variis actibus, de Vsura Lucratoria suspectis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

concessam, post semestre creditor repetat, ultra eam, quia illa exigere valeat, dubitandi ratio obvia est; quod pecuniam ereditam post semestre repetendi jus sibi reservans, eam concedere videatur, donec eam cum lucro utendi se offerat occasio; ac proinde eodem tempore, pro quo eam mutuo dat, interesse solum commentitium sit. At, licet hæc ratio non levis, locus tamen, imò opus est distinctione; vel enim quina post semestre integra, vel eorum tantum partem semestri respondentem, sive duo cum dimidio, percipere intendit.

Si posterius hoc, à labe usuraria immunis est in foro saltem externo; quia ratione interesse non exigit plus, quam permittit generalis & Imperiali *Constitutione* §. *So viel nun cit.* approbata consuetudo. In externo, inquam: imò & interno, si ut §. *cit.* præsumitur, ex pecunia, pacto concessa, creditori duorum cum dimidio lucrum verè cesset.

Si posterius, ab usura non excusabitur in foro etiam externo; quod interesse sive lucri cessantis &c. ratione plus exigat, quam consuetudo illa permittit. Nisi tamen ei ex centum ita creditis quingentorum lucrum intra semestre verè cessaret; hoc enim casu ex conventionione quina post semestre percipiens ab usura in conscientia: imò in externo etiam foro excusaretur, si ex centum creditis annuatim denorum, & intra semestre quingentorum lucrum sibi cessare, in iudicio legitime probaret, ut aperte colligitur ex *Recess.* & §. *cit. Verbis da dem Creditori soische sunff nit annemblich / sonder er vermainen wolte / tam ex lucro cessante quam damno emergente, ein mehrers zu fordern / daß ihme alsdann sein gang interesse zu deduciren / zu liquidiren ic. unbenommen sein solle* *Struvius Exercit.* 27. *shesi* 49. *in fine* & *Pranob.* ac *Magnif. Collega D. Domini-*

cus Bassus Semicent. Q. Q. Forens. Controvers. 36. n. 13.

Quod si in provincia aliqua inter mercatores vel alios lucri cessantis nomine quinis plus, v.g. fena, ut in Austria & Saxonia, vel quantitas major statuta vel consuetudine permitteretur, id quidè observari: sed neque à mercatoribus ad cives alios, neque extra eam ad alias provincias extendi debet; quia huiusmodi statuta & consuetudines contrariæ sunt Juri publico; & propterea extensionem, tanquam odiosa, non admittunt, *Reg. Odis* 15. *in 6.* ut, aliis relatis, idem D. Collega observat n. 10.

ARTICULUS IV.

De Variis Actibus de Usura Lucratoria suspensis.

SUMMARIUM.

43. *Vi mutui locatio adium, frequentatio taberna &c.*
44. *Etiã gratitudinis titulo in pactum deducto,*
45. *Imò & mutuum vicissim dandum exigi nequit.*
46. *Illicitum est pactum Anticbrefeos,*
47. *Etiã in initum favore causa Pie,*
48. *Maritus rei, pro dote oppignorata, fructus lucratur.*
49. *Honesti & laudabiles sunt Montes Pietatis.*
50. *Res carius vendi ob solutionis dilationem,*
51. *Et vilius emi nequit ob ejus anticipationem,*
52. *Saltem in foro Conscientia interno,*
53. *Fruentum licitè datur autumnali, ut verno tempore restituatur:*

54. *Nisi*

54. Nisi hoc tempore pretium futurum majus,
 55. Et illud creditor non esset servaturus.
 56. Chirographi debitorum 100. emptio pro 90. plerumque illicita:
 57. Aliquando honesta est.
 58. Honesti etiam est negotiatio Campsorum,
 59. Et publice proponentium Ollas, ut vocant, Fortunæ.

43. **P**rimus est pactum creditoris, pecuniam mutuantis eâ lege, ut mutuatarius pro creditore studeat, ejus scholas frequentare vel ædes, quantumvis pretiò aliunde non injustò, locare vel conducere, ex ejus officina vel taberna panem, vinum, merces emere, ad ejus molendinum aut furnos frumentum molendum vel coquendos panes deferre teneatur. Quæ iisque similia pacta, licet Major in 4. dist. 15. q. 29. & Angelus V. Usura 1. §. 5. ab usuræ labe absolvant, melius tamen S. Thomas 2. 2. q. 78. art. 2. ad 4. Panormit. in c. fin. n. 17. Molina Tract. 2. disp. 309. n. 6. & Laiman Lib. 3. tract. 4. cap. 14. n. 3. pro usurariis habent, & habenda suadet ratio; quia ultra fortis reddendæ obligationem mutuatario imponunt onus, pretio æstimabile, auferunt libertatem, quam lubet, scholam, tabernam, molendinum &c. frequentandi. Casu tamen, quò ea creditor non vi mutui ex eoque ortæ obligationis, sed ex benevola gratuita & grata voluntate liberè sibi præstari peteret, eum in rigore ab usuraria iniquitate abolveret Palao Tract. 32. disp. 4. p. 11. n. 2. licet ejusmodi petitiones admodum periculosas censcat & dissuadendas.

Liberè, inquam; non vi actionis ut debitum, cum; quia, licet pactio propriè

accepta benevolentia & gratitudinis titulum habeat adjunctum, titulum tamen Justitiæ non excludit, sed hunc imbibit adèd, ut Pacifici propriè & obligationem Justitiæ inducere nequeant separari: tum verò; quia, quòd ut debitum ratione mutui ultra sortem (etiam gratitudinis & benevolentia titulo expressò) exigitur, usurarium censetur, & pro tali apertè habetur ab Innocentio XI. qui Decretò 2. Martij 1679. editò damnatis n. 42. accenset Propositionem, Usura non est, dum ultra sortem aliquid exigitur tanquam ex benevolentia & gratitudine debitum: sed solùm, si exigitur ut ex Justitia debitum.

Secundum est pactum, quò creditor mutuum ea lege dat; ut mutuatarius vicissim mutuum det creditori id petenti: quò, cum pro beneficio non nisi beneficium exigatur, usuram committi, negant cit. Angelus & Major. Sed melius cum eodem D. Angelico & Sylvestro V. Usura 1. q. 2. affirmant cit. Molina disp. 308. n. 3. & Laiman n. 3. quòd, licet mutuum ex natura sua beneficium sit, nihilominus quando vi contractus mutui exigitur, præstetur ut debitum atque ex obligatione: quæ, cum pretio sit æstimabilis, fortè accedens lucrum est; ac proinde vi mutui ultra sortem exigi, sine usura non potest.

Tertium est pactum Antichreseos, cujus vi creditor rei fructifera, vg. prædii, sibi oppignorati, fructus lucratur. Quod tanquam usurarium rejicitur c. Conquestus 8. hic c. Cum contra 6. de Pignorb. l. 1. §. 1. Quod ex operis 2. C. de Pignor. aff. secundum quos textus ejusmodi fructus, deductis tamen expensis & æstimatione laboris, imputandi sunt in sortem; ut per eos debita quantitas diminuat, & tandem extinguatur, ut dictum Lib. 3. cit. 21. n. 18.

Dubium tamen hoc loco est, an pignoris fructus percipi à creditore etiam neque-

nequeant ob favorem causæ Piæ. Ratio dubitandi oritur ex *c. Conquestu 8. cir. in fine* & *c. 1. de Feudis*, ex quorum textuum decisione Ecclesia lucratur fructus Feudi, pro mutuo sibi oppignorati à Vasallo: & ex *c. Salubriter 16.* ubi Innocentius III. marito permittit lucrum fructuum possessionum, sibi oppignoratarum pro dote, ob dilatam ipsius solutionem. Cur non dem liceat causis Piis, non minus favorabilibus, quàm est causa dotis?

At hoc ipsò; quod lucrum fructuum pignoris usurarium sit, istorum perceptio licita esse nequit etiam intuitu causæ Piæ, *c. Super eo 4.* quia, ut hoc textu asseritur, Usuræ Jure Divinò utriusque Testamenti reprobantur; & propterea ullà dispensatione humanà etiam pro vita captivi reddi licitæ & cohonestari non possunt: quod confirmat Glossa *in i. c. cit.* quia mala non sunt faciendæ; ut veniant bona: neque elemosynæ faciendæ de scenore & usuris, *can. Non est putanda, 1. q. 1. & can. Nolite 14. q. 1. Covarruvias Lib. 3. cap. 1. n. 8. Tholosan. Lib. 2. de Usuris cap. 8. à n. 16. & Gonzalez in c. Super eo cit. n. 4.*

Neque, eas evadere honestas, evincunt *citt. textus* Priores; quia non continent speciem favorem Ecclesiarum aut Ecclesiasticorum, ut perperam voluit Glossa *in c. 1. cit. V. Immuni*; cum, ut omnis avaritia, sic vel maximè lucra usuraria in ipsis magis, quàm in secularibus, sint detestanda, *c. 1. & c. Quoniam 2. pr. Pa normit. & Fagnanus in c. 1. cit. n. 2.* quocum, feudi sibi oppignorati fructus, si interea ratione illius debita servitia à vasallis non præstentur, quoscunque dominos directos lucrari: idque Feudo speciale esse, dictum est *Lib. 3. tit. 20. n. 56.* Posterior; quia possessionum pro dote oppignoratarum fructus à marito percipiuntur, non in compensationem dilatæ solu-

tionis, sed in partem dotis intuitu onerum matrimonii; cum enim ad hæc supportanda marito debeatur dos, *l. Si quis 21. §. ff. de Donat. inter vir. & uxor. l. Pro oneribus 20. & c. C. de Jure dotium*, quamdiu ista non solvitur, ille habet jus exigendi aliquid æquivalens, ex cuius fructibus illa sustineat totò tempore, quò dote caret: quod ex dispositione *c. Salubriter cit.* sunt fructus ex pignore provenientes. Ita aliis DD. relatis *c. cit.* explicant Molina *disp. 321. n. 2.* Lessius *Lib. 2. de J. & J. cap. 20. n. 141. Laiman Lib. 3. Tract. 4. cap. 16. n. 17. & Lugo de J. & J. disp. 25. n. 155.*

49. Quartum sunt Montes Pietatis, sive æraria aut granaria, piorum hominum liberalitate constituta ad sublevandas necessitates indigentium: quibus petentibus certa quantitas pecuniæ aut frumenti, receptis pignoribus, mutuo concedi eà lege solet; ut, si præfixò tempore debitum non solvatur, vendantur pignora: & ex eorum pretio Mons Pietatis sortem creditam, & modicum quid ultra eam recipiat: residuum verò reddatur debitori. Quem mutuandi modum usurariâ labe infectum, existimârunt Cajetanus *in Comment. de Monte Pietat. cap. 1. & Sotus Lib. 6. de Justitia q. 1. art. 6.* eâ persuasi ratione; quòd non addit ullus titulus, vi cuius ultra sortem aliquid, etiam modicum, exigi aut accipi possit.

Sed ejusmodi Montes tanquam honestos disertè approbavit Concilium Lateranense sub Leone X. *Sess. 10.* & inter opera Pietatis recensuit Tridentinum *Sess. 22. cap. 8. de Ref.* Ratio eorum exactionem cohonestans est; quia, quòd ultra sortem recipiunt, non exigunt vi mutui, sed propter sumptus in sustentationem & salaria ministrorum, pecunias mutuo concedentium, eas repetentium, custodientium & aliquando distrahentium pigno-

um pignora, & Montes administratum faciendos, & à mutuatariis componendos, ut cum Navarro *Manual. cap. 27. n. 123.* & aliis docent *cir. Molina disp. 32. n. 3.* Haunoldus *Tom. 3. de J. & J. tract. 9. n. 439.* & Palao *Tract. 32. disp. 4. p. 24. n. 2.*

50. Quantum contractus, quò res, cujus pretium summum sunt centum, majori pretio v.g. 110, venditur ob dilatatam solutionem: de quo, an sit usurarius, dubium oritur ex decisione Alexandri III. *c. In civitate 6.* retribuentis, *Contractum ex hujusmodi forma non censeri nomine usurarum*: cujus ratio est; quia usura non nisi in mutuo exercetur, *can. Si faveraveris 14. q. 3.* cum lucrum ex mutuo proveniens sit, juxta *dicta n. 1.*

Sed, licet talis contractus, si forma & verborum figura spectetur, venditio; ac proinde ab usurae crimine: imò casu, quò dubium, an res vendita tempore solutionis plus aut minus valitura sit, eamque venditor antè non esset distrahturus, ab injustitià etiam peccato immunis sit, ut *c. cir. insnuatur, & expressè traditur c. fin. calu tamen, quò hujusmodi dubium & majoris pretii exigendi alius justus titulus non est, sub figura sive specie venditionis latet usura palliata, ut probè agnovit Urbanus III. c. Consultus 10.* quia solutionis prorogatio est mutuum implicitum & interpretativum; cum perinde sit, ac si rei venditæ ipsum pretium sive centum ab emptore priùs soluti; & dein à venditore ipsi crediti essent cum pacto, post annum præter credita centum dena alia reddendi. Quò modò & formà, si contractus expressè iniretur, usura aperta committeretur, Panormit. *in c. In civitate cit. à n. 5.* ubi Gonzalez *n. 6.* & Fagnanus *n. 6.* quantumvis venditor ex hujusmodi contractu, cum de usuraria intentione aliunde, quàm ex pretii excessu & solutionis dilata-

non constat, in foro externo, in quo de occultis non judicatur, *c. Sicut 33. de Simonia*, tanquam usurarius non condemnatur, ut ex *c. In civitate cit.* cum Panormit. & Hostiensis *l. cit.* colligit idem Fagnanus *n. 8.*

Eadem ferè ratio est contractus, quò res, cujus infimum pretium sunt centum, minoris v.g. nonaginta emitur ob solutionis anticipationem; quantumvis enim talis contractus formam & speciem emptionis potius, quàm mutui repræsentet, casu tamen, quò pretium postea idem fore constat, & damni emergentis atque alià similes tituli absunt, eò mutuum sub venditionis pallio latens & usura continetur; cum perinde sit, ac si mutuo dati essent nonaginta; iisque post annum, cum auctario, hoc est, decem aliis receptis res centum emeretur, Panormit. *in c. fin. cit. n. 6.* Canisius *de Usuris, cap. 4. n. 3. in fine.*

Sed licet ista, cum ratione dilatae exigatur majus, vel ratione anticipatae solutionis minus pretium numeratur, locum habeant in foro Conscientiæ interno, *c. Consultus cit.* rarè tamen observantur in externo; quod in his contractibus deficiat forma mutui: & intentio usuraria sit occulta. Unda ex hujusmodi contractu venditor & emptor, si de usuraria intentione aliunde, quàm ex pretii excessu vel defectu, ex solutionis dilatare vel anticipationem, v.g. per scripturam vel confessionem ipsius venditoris aut emptoris non constet, tanquam usurarii vix poterunt condemnari, ut ex *c. In civitate cit.* aliis DD, relatis colligit Fagnanus *n. 9.*

Sexum est Contractus, quò frumentum v.g. aut vinum mutuo datur aut venditur in aurumno, eà lege; ut restituatur in vere, aut solvatur pretium, quò verno tempore constat. Cujusmodi contractum casu, quò incertum esset, an hoc tempore frumenti aut vini idem, vel majus vel minus pre-

H h

nus pre-

aus pretium sit futurum, neque usurarium, neque injustum esse, aperte decisum est *e. fm. V. Ille quoque*, & cum Glossa *ibi V. Dubitatur*, Sylvestro *V. Usura* 1. q. 14. & Navarro *Manual. cap. 17. n. 219.* docent *citt. Molina disp. 311. n. 1.* & Laiman *cap. 16. n. 14.* Ratio satis clara est; quia in eo nulla apparet inæqualitas inter contrahentes; cum utriusque periculum iactura & lucri spes sit æqualis.

54. Casu autem, quò omnino aut ferè certum vel probabilius est, valorem augendum, adhiberi solet distinctio; vel enim creditor aut venditor frumentum vinumve mutuo datum aut venditum servaturus erat in tempus vernum, quò plus est valiturum, vel non? Si prius, contractum ab usura cum *citt. Navarro & Molina* absolvit Lessius *cit. cap. 20. n. 145.*

55. Neque id immeritò; cum creditor & venditor non teneatur propter mutuatarium aut emptorem omittere lucrum, quòd frumentum vinumve servandò erat iustè facturus. Deducendam tamen hoc casu æstimationem laboris ac sumptuum, quos creditor & venditor in custodiam, vecturas &c. erat facturus, rectè monet Laiman *cit. n. 14. §. Excipe.* Si posterius, contractum de eadem quantitate in vere restitueudà, aut vernò pretiò solvendo, in mutuo expressè: in venditione autem virtualiter usurarium esse, cum *citt. Navarro, Molina, Lessius & Covarruvia Lib. 2. Var. cap. 3. n. 6.* verisimiliùs defendunt Palao *Tract. 32. disp. 4. p. 13. n. 5.* & Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 57.* quòd tali casu in mutuo expresso, absente omni iusto titulo, ultra quantitatem creditam aliquid, scilicet quantitas frumenti aut vini majoris valoris: in venditione autem, vel potius mutuo eà palliatò, virtualiter pro presentis temporis pretio minori recepto, iterumque credito majus, quò postea valebit, pretium exigatur.

Septimum est Emptio, chirographi § 6. five nominis & debiti alieni, v.g. centum debitorum pro nonaginta aut etiam octoginta jam numerandis. Quem contractum casu, quò debiti, quantumvis minime litigiosi, sed omnino liquidi certique solutio v.g. propter debitoris inopiam &c. ambigua: vel pro ea obtinenda sumptus faciendi, aut labores vel pericula subeunda: vel ex ejus emptione & pecuniæ præfenti numeratione emergit damnum, vel lucrum cessat, ab usuraria aliave iniquitate DD. facile absolvunt: & contra tantquam usurarium damnant casu, quò, hujusmodi titulis absentibus, præcisè propter præsentem & anticipatam pecuniæ repræsentationem minor quantitas datur pro majore.

Dubius autem controversusque inter eos est casus, quò centenorum solutionem à debitore v.g. Principe post annum venditor difficillimè, & non sine magnis laboribus ac sumptibus: emptor autem facile & absque expensis est recuperaturus: quò casu Haunoldus *cit. Tract. 10. n. 101.* adhibet distinctionem; vel enim, inquit, est præfectus ærarii aut alius officialis, cujus officium est Principis debitoribus ex ipsius ærario solutionem præstare: vel non est ejusmodi officialis, sed 57. alius, qui ob singularem industriam, merita vel gratiam Principis facile obtinet? Si prius, emptionem usurariam aut saltem injustam, censet cum Salas *de Usuris dub. 27. n. 8.* & Lessius *cit. Lib. 2. cap. 21. n. 78.* ferè, sicut esset, si ab ipso Principe pro centum post annum solvendis anticipatò solverentur tantum nonaginta. Si posterius, emptionem ab injustitia & labe usuraria absolvit cum *citt. Molina disp. 361. n. 10.* Lessius *n. 76.* & aliis. Ratio est; quia ejusmodi debitum, spectatà communi æstimatione & seclusà gratià & favore Principis atque industriæ emptoris, minus

min⁹ valet. Cum ergo debiti valor non ex statu & qualitate emptoris, sed communi æstimatione desumendus sit, in tali venditione in commutationibus observanda æqualitas non desideratur.

58. Octavum est Cambium, sive negotiatio, quæ pecunia pro pecunia cum moderato lucro permutatur: quod duplici modo fieri solet. Unò, quando mercatori sive campfori pecunia unius formæ & materiæ v.g. sestertii pro alterius formæ aut materiæ v.g. aureis nummis numeratur: quod Reale &, quia frequentius minoris formæ nummi pro majoribus permutantur, Minutum: uti etiam; quod pecuniæ numeratio à manu ad manum, ferèque eodem locò & tempore fieri consueverit, Manuale nuncupatur. Alterò, quando campfori pecunia in uno loco v.g. Ingolstadii numeratur, ut reddatur in alio, v.g. Romæ aut Viennæ, aut illic reddenda per literas mandetur: vel, quando à campfore pecunia hòc locò accipitur, ipsi vel ejus negotiorum gestori in alio restituenda: quod cambium vocatur Locale, & usu receptum est propter itinerrantes; ne pecunias magnò incommodò & periculò secum deferre cogantur, Covarruvias de Collat. Vet. numis. cap. 7. n. 4. & Molina cit. Trañ. 2. disp. 398. à n. 4.

Non defuere DD. qui campfores, ejusmodi negotiationem exercentes, Usurariæ iniquitatis condemnarent. Alii numerò & nomine potiores eos ab hac & quavis aliâ injusticia, neque immeritò, absolvunt; cum non desint iusti tituli ex tali permutatione ultra pecuniam permutatam aliquid exigendi: cujusmodi respectu campforum publicâ authoritate constitutorum specialiter est ipsum officium campforis & obligatio comparandi & paratam semper & sæpe diversissimæ sortis pecuniam habendi &c. deinde respectu eorumdem, & aliorum talem negotiatio-

nem propriò motu in se suscipientium; lucrum ex aurea vel argentea moneta expensa cessans, damnum inde emergens: uti & commoditas negotiationis, quam una pecunia v.g. aurea præ alia habet; quòd facilius deferatur, alibi pluris valeat, & quavis merces eâ facile comparentur: præterea labor in pecuniis numerandis, in scribendis literis & rationibus conficiendis: Item sumptus faciendi in famulos peritos, & impensæ ac pericula subeunda in pecuniæ ex uno loco in alium trajectione: & demum æstimatio unius pecuniæ præ alia ob ejus raritatem, antiquitatem, materiæ puritatem, &c. De quibus latè Navarrus cit. cap. 17. à n. 282. Molina à disp. 399. n. 1. Lessius cap. 23. à n. 7. Laiman cap. 19. n. 3. & 6.

59. Nonum est Olla, ut vocamus, Fortunæ: cujus in Germania nostra aliquando usus & lex est; ut quot quis v.g. denarios numerat ejus domino, tot ex ea schedas, & quod eis descriptum est, tollat, forte omnino incertâ tamque variâ; ut aliquando, qui schedam unicam pro unico denario, scyphum aureum vel aliâ pretiosam mercem: contra, qui pro centum denariis totidem schedas extraxit, præter risum & ludibrium nihil referat; & vacuus discedat. Quod pactum, si non propter intentionem lucri ultra sortem capiendi, usurarium: saltè ob similitudinem cum lusu alearum, l. Solent 2. ff. l. 1. Et. C. de Aleator. Et l. fin. C. de Relig. & sumpt. prohibito, & inæqualitatem inter pecuniam collatam, remque sorte extractam, illicitum injustumque nonnemini videtur. At immeritò; cum non mutuum, sine quò usura non datur; neque etiam lusus, sed emptio sit, quâ non ipse scyphus aliave res extracta, sed ejus vel alterius pretiosæ mercis consequendæ cum pari jacturæ periculo conjuncta, & propterea non nisi denario æstimata, spes emitur, arg. l. Nec emptio

emptio §. 1. ff. de Contrab. empt. Cujusmodi emptio inæqualitatis, & ex ea redundantis iniquitatis non plus continet, quam emptio alterius lucrosæ spei v.g. jactis retis seu alterius piscium aviumque capturæ, §. cit. cujus pretiò, quia captura aliquando major, aliquando minor respondet, ipsum, eoque mediante facta emptio justa censetur, Canisius de Usuris cap. 4. n. 8. & cum eo Pirrhing ad hanc Rubr. n. 50.

76. *Illaque pereunte aut inutili redditâ extinguatur.*
 77. *Licita est venditio rei censualis, salvo jure Censualista:*
 78. *Qui pacisci nequit de solutione anticipata.*
 79. *Conditiones ad censûs emptionem requisiti à B. Pio V.*
 80. *Cujus saluberrima Constitutio nota ubique,*
 81. *Et, ex toto, etiam in Germania non est recepta.*

ARTICULUS V.

De Emptione Censûs,

SUMMARIUM.

60. *Censûs definitio.*
 61. *Partitio in Reservativum & Consignativum,*
 62. *Qui Realis vel Personalis:*
 63. *Perpetuus vel Temporalis:*
 64. *Redimibilis vel Irredimibilis,*
 65. *Ex parte unius, vel utriusque est.*
 66. *Licita est emptio censûs Realis,*
 67. *Si ex parte solius venditoris:*
 68. *Jure Naturali spectatò etiam, si ex parte emptoris redimibilis,*
 69. *Vel ex parte utriusque irredimibilis sit.*
 70. *Eò non pensio, sed istius percipiendæ jus emitur.*
 71. *Censûs Personalis emptionem multà tanquam Usurariam rejiciunt.*
 72. *Alij, Naturali saltè Jure, non illucium defendunt,*
 73. *Et discrimen statuunt inter ejus emptionem ac mutuum.*
 74. *Jus Naturale exigit, ut censûs super re, fructum aut lucrum ferente,*
 75. *Et justò pretiò constituatur,*

Censûs nomine hòc locò intelligitur Annuus reditus seu pensio pecuniaria aut fructuaria, vel potius jus, eam ex re vel persona alterius percipiendi, Navarrus *Comment. de Usuris n. 69. Lessius Lib. 2. de J. & J. cap. 22. n. 2. & Azor p. 3. Instit. lib. 10. de Censib. cap. 4. q. 1.* cujusmodi pensionem qui percipiendi jus habet, Censualista sive creditor, is verò, cui ejus solvenda obligatio imminet, Censuarius sive debitor vocari solet, Haunold. *Tom. 4. de J. & J. Tract. 10. n. 287.*

Est autem Censûs alius Reservativus, 60 alius Consignativus. Reservativò rei, v.g. prædii aut fundi, jus plenum sive dominium, tam directû quàm utile, in alterum transfertur, reservatâ pensione de fructibus ex eo provenientibus, vel pecuniariâ quantitate, ex eò quot annis præstanda, *l. fin. C. de Rer. permutat.* quò modò Joleph ab Ægyptiis prædicia, pro tritico accepta & pleni jure subiecta Pharaoni, istius nomine pristinis possessoribus restituit, pensione annuâ, scilicet quintâ parte fructuum reservatâ, *Genes. cap. 47. V. 24.* Consignativò prædii aut fundi dominus, ejus, tam utili quàm directo, dominio retento, alteri consignat seu concedit jus exigendi & percipiendi ex eo annuam pensionem fructuariam vel pecuniariam. Reservativì